

Linguistics

TEXTELE FUNCȚIONALE ÎN MANUALELE DE RLS: STUDIU COMPARATIV¹

FUNCTIONAL TEXTS IN RFL TEXTBOOKS: A COMPARATIVE STUDY

Valerica SPORIȘ

Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, România
Lucian Blaga University of Sibiu, Romania

e-mail: valerica.sporis@ulbsibiu.ro

Abstract

This study analyses an important topic in the current social context, yet often neglected by specialists: the functional texts in RFL textbooks (Romanian as a Foreign Language), and it attempts to propose solutions for the development of this field. In the new global context, it is necessary to speak more foreign languages in order to communicate with other nations in various social contexts, to collaborate and to create strategic partnerships in all fields of activity. We aim to demonstrate the importance of systematically teaching functional texts to foreign students learning Romanian in Romania, in an institutional framework, based on a case study regarding their importance and relevance in RFL textbooks (from A1 to B2), typology and specific exercises. At the end of a well-organized and well-developed pedagogical approach, we expect foreign students to be able to communicate in Romanian and to develop transversal skills, so that they can adapt to new contexts, using in real life the information they have acquired in (extra)curricular activities, to this end functional texts are of great help. They need to be able not only to understand, but also to produce such texts. Consequently, we will answer the questions: Is there a need to teach-learn functional texts systematically in the Romanian Language Preparatory Program for Foreign Citizens, by virtue of the role of these texts in today's society? To what extent are the functional texts of maximum importance for students learning Romanian as a foreign language found in RFL textbooks? To achieve our aim, we will use quantitative analysis, graphical method and comparative analysis.

Keywords: Romanian as a Foreign Language; functional texts; RFL textbooks; quantitative analysis; comparative analysis.

Introducere

Studiul de față examinează un subiect pe care îl considerăm deosebit de important în contextul social actual, foarte puțin abordat însă în lucrările de specialitate: textele funcționale ocurente în manualele de RLS (*Limba Română ca Limbă Străină*). Cercetările se concentrează, în general, asupra macrocomponentelor: fonetică-fonologie, lexic, gramatică, limbaje de specialitate, cultură și civilizație. Dacă limbajele de specialitate constituie o preocupare constantă a cercetătorilor acestui domeniu și, totodată, o disciplină care nu lipsește din planurile de învățământ

¹ Article History: Received: 31.12.2024. Accepted: 31.01.2025. Published: 15.05.2025. This work was supported by a grant of the Ministry of Research, Innovation and Digitization, CNCS/CCCDI - UEFISCDI, project number PN-IV-P8-8.1-PRE-HE-ORG-2023-0035, within PNCDI IV.

ale *Programului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini*, studiul acestora, în opinia noastră, ar trebui complinit cu studiul textelor funcționale de maximă importanță (care sunt parte a anumitor domenii și limbaje specializate: drept, administrație, economie ș.a.). Se știe că atât noul context european, cât și cel global necesită cunoașterea mai multor limbi străine, în scopul comunicării cu alte popoare, al colaborării și creării unor parteneriate strategice în toate domeniile de activitate, iar scopul fundamental al studierii oricărei noi limbi îl constituie formarea competențelor de comunicare (orală și scrisă) în limba-țintă.

Prin cercetarea de față ne propunem să demonstrăm importanța textelor funcționale pentru studenții străini care învață limba română în România, într-un cadru organizat, instituțional (specializarea: *Programul pregătitor de limba română pentru cetățenii străini*), pe baza unui studiu de caz privind tipologia și ponderea acestor texte în manualele de RLS. Vom avea în vedere atât manuale structurate în funcție de nivelurile CEFR (de la A1 la B2), cât și manuale care nu specifică nivelul de competență lingvistică. *Ordinul nr. 5516/2024 privind Organizarea și Desfășurarea Anului Pregătitor de Limba Română pentru Cetățenii Străini*, emis de Ministerul Educației și publicat în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 733 din 26 iulie 2024, prevede la Art. 2:

Anul pregătitor de limba română este un program de studii cu durata de minimum 28 de săptămâni de activități didactice (60 de credite ECTS), care se finalizează cu un examen de evaluare a competențelor de limba română pentru nivelul minim B1, definit conform Cadrului european comun de referință pentru învățarea limbilor.

Deci absolvenții acestui program de studii trebuie să atingă cel puțin nivelul prag (B1), care asigură utilizarea limbii străine la un stadiu în care se pot descurca singuri într-o altă țară, vorbitoare a limbii nou-însușite (Moldovan et al., 2001, p. 11).

Având în vedere experiența noastră în domeniul predării RLS, care se limitează, pentru moment, la *Anul pregătitor de limba română pentru studenții străini*, ne vom preocupa de acest cadru instituțional, fără referire la predarea limbii române în străinătate sau la studierea ei ca limbă maternă (RLNM). Instituirea oficială a *Programului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini* a avut loc în 1974. Cursuri de limba română pentru străini se organizau și înaintea acestui an, într-un context socioeconomic și politic specific, dar nu într-un cadru bine determinat (Platon, 2021, pp. 37-39). Primele manuale recunoscute de Ministerul Educației și Învățământului au fost cele coordonate de George Sanda: *Limba Română pentru Anul Pregătitor: Semestrul I* (1974), *Curs de Limba Română pentru Studenții Străini din anii I-II* (1978). Utilizat însă la scară largă a fost manualul elaborat sub îndrumarea lingvistului Grigore Brâncuș: *Limba Română: Manual pentru Studenții Străini: Anul Pregătitor – Semestrul I* (1981, ediție actualizată în 1996), autorii propunându-și ca deziderate: „practicarea activă a limbii”, însușirea diverselor „varietate funcționale ale limbii române” (Brâncuș et al., 1996, p. 3). Însă, în pofida obiectivelor semnalate, manualul se concentrează asupra gramaticii, neglijând aspectul funcțional-pragmatic.

Lucrarea de față explorează domeniul RLS la momentul actual, încercând să propună soluții în vederea dezvoltării lui. Pornind de la recomandarea generală a Elenei Platon privind nevoia de „lărgire semnificativă a câmpului de investigație teoretică”, dar și a câmpului „de intervenție și de acțiune” în ceea ce privește didactica RLS (Platon, 2021, p. 14), am stabilit următoarele întrebări și ipoteze de cercetare:

A. Este nevoie de predarea-învățarea textelor funcționale în mod sistematic, în cadrul *Programului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini*, în virtutea rolului vital al acestor tipuri de texte în societatea românească actuală?

a. Predarea limbii române necesită „o abordare axată pe acțiune” (CECR, 2003, p.15), pregătind studentul străin pentru activitatea socială, în cadrul căreia textele funcționale ocupă un loc însemnat.

B. În ce măsură se regăsesc în manualele de RLS textele funcționale de maximă importanță pentru studenții care învață limba română ca limbă străină în România?

b. În manualele de specialitate se regăsesc multe texte funcționale pe care le considerăm de maximă importanță pentru studenții care învață RLS în România, însă nu suficiente, dacă luăm în calcul nevoile societății actuale.

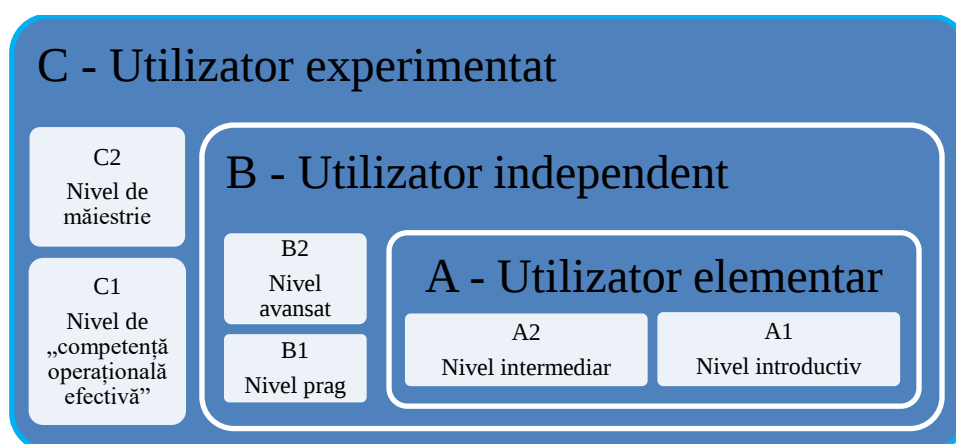
Activând pe marea *scenă socială*, studenții străini au de îndeplinit, ca orice alt cetățean român, diverse roluri sau sarcini, în varii domenii de activitate și situații de comunicare, în scopul obținerii unor rezultate sau beneficii. Deosebit de important este deci aspectul funcțional, fiind nevoie de corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viața reală. Procesul de învățare a textelor funcționale reprezintă însă un demers deloc facil, dată fiind complexitatea inventarului acestor tipuri de texte, a structurilor stereotipe, a lexicului specializat, greu de achiziționat și apoi de asimilat de către studenții străini. Însă, în pofida dificultăților, această componentă a RLS îi sprijină foarte mult, în opinia noastră, pe cei care vin din diverse țări, cu trăsături culturale diferite. Internalizarea regulilor se realizează, evident, prin exersare. Astfel, este necesar să avem în vedere: diverse tipuri de exerciții (fișe de lucru), metode didactice interactive, forme variate de organizare a activității (frontală, individuală, în pereche, în echipă) și mijloace adecvate, inclusiv instrumente digitale. Suportul vizual și cel audio de calitate aduc un plus procesului pedagogic.

2. Cadrul teoretic

Fundamentul teoretic al prezentei cercetări este constituit din câteva lucrări de referință în domeniu.

2.1. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR, 2001) este cel mai important document elaborat de către Departamentul de Politici lingvistice din cadrul Consiliului Europei, conținând standarde comune pentru statele membre ale Uniunii Europene, promovând plurilingvismul și pluriculturalismul. Respectând prevederile acestui document și principiul incluziunii, am schițat tabloul nivelurilor de competență lingvistică (de la A1 la C2):

Figura 1
Tabloul nivelurilor de competență lingvistică

2.2. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: Învățare. Predare. Evaluare (CECR, 2003) subliniază importanța competențelor, întrucât de la acestea începe construirea oricărui demers pedagogic. Perspectiva comunicativă trebuie să se armonizeze cu perspectiva acțională în cadrul procesului de predare-învățare a RLS. În ceea ce privește competența comunicativă, aceasta include:

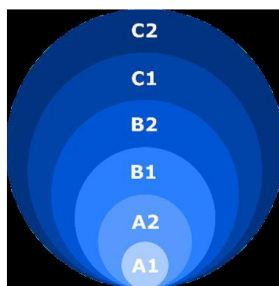
- competențele lingvistice: lexicală, gramaticală, semantică, fonologică, ortografică, ortoepică;
- competența sociolingvistică („trimite la cunoștințele și deprinderile necesare pentru a valorifica dimensiunea socială a funcționării limbii”);
- competența pragmatică („trimite la cunoașterea de către utilizator/elev a principiilor conform cărora mesajele sunt:
 - a. organizate, structurate și adaptate (**competența discursivă**);
 - b. utilizate pentru realizarea funcțiilor comunicative (**competența funcțională**);
 - c. segmentate conform unor scheme interacționale și tranzacționale (**competența de concepere schematică**)” (CECR, 2003, pp.91-106 [subl. aut.]).

Acest document oferă sugestii, trasează „un cadru orientativ, general pentru toate limbile, dar stabilirea cu exactitate a diferențelor dintre enunțurile mai simple sau mai complicate urmează să fie făcută de către specialiști în predarea fiecărei limbi” (Platon, 2009, p.502 [subl. aut.]), astfel că fiecare cadru didactic, folosindu-se de experiența în domeniu, trebuie să-și stabilească demersul instructiv în mod progresiv, în funcție de mai mulți factori: resursa umană (nevoile, motivația, așteptările și particularitățile cursanților), contextul de predare-învățare, resursele didactice etc. Elena Platon remarcă în 2009 că în România tendința era de a respecta nivelurile de competență lingvistică la elaborarea testelor înainte de a se stabili și de a se preda conținutul specific, în acord cu fiecare nivel (Platon, 2009, p.500).

2.3. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume (CEFR Companion, 2020 – actualizare a ediției 2018) prezintă nivelurile de competență lingvistică (Figura 2) și o versiune extinsă a descriptorilor „ilustrativi”:

- newly developed illustrative descriptor scales are introduced alongside existing ones;
- schematic tables are provided, which group together scales belonging to the same category (communicative language activities or aspects of competence);
- a short rationale is presented for each scale, explaining the thinking behind the categorisation;
- descriptors that were developed and validated in the project, but not subsequently included in the illustrative descriptors, are presented in Appendix 8 (CEFR, 2020, p. 22).

Figura 2
CEFR Common Reference Levels (CEFR. Companion Volume, 2020, p.36)

2.4. Nivel Prag: Pentru Învățarea Limbii Române ca Limbă Străină este un instrument pedagogic, realizat de o echipă de cercetători de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, un etalon pentru descrierea celorlalte niveluri de competență privind limba română ca limbă străină. B1 este numit „nivel prag”: nivelul „de utilizare independentă a unei limbi străine” (Moldovan et al., 2001, p. 10). La acest stadiu, „accentul cade pe capacitatea de

înțelegere, care depășește capacitatea de producere în limba străină” (Moldovan et al., 2001, p. 16), pe „stăpânirea unor cunoștințe lingvistice suficient de bune pentru a-i permite celui care și le-a însușit să ducă o viață independentă, atât în plan personal cât și social, în noul mediu lingvistic” (Moldovan et al., 2001, p. 12), deoarece se presupune că a achiziționat cunoștințe lexicale, gramaticale și culturale, care „îi permit să ducă o viață independentă într-un mediu lingvistic nou, să înțeleagă limba la nivelul vorbit și scris și să facă față majorității situațiilor cotidiene de exprimare orală sau scrisă” (Moldovan et al., 2001, p. 16).

2.5. Descrierea Minimală a Limbii Române: A1, A2, B1, B2 este o lucrare care sprijină predarea, asigurând și o evaluare aliniată standardelor europene. Fiecare dintre cele patru niveluri de competență lingvistică (A1 → B2) este structurat în trei mari părți: *Funcții comunicative*, *Construcția comunicării* (*Clase gramaticale*, *Elemente lexicale*, *Exprimarea circumstanțelor*, *Construcția enunțului*, *Realizarea coeziunii și coerenței în textul vorbit/scris*) și *Tipuri de texte*. Elena Platon precizează că perspectiva comunicativ-funcțională ghidează acest mod de structurare a materialului (Platon et al., 2023, p. 5). Ultima parte – *Tipuri de texte* – este de mare utilitate în a stabili ce tipuri de texte funcționale s-ar putea preda la fiecare nivel, în funcție de gradul de cunoștințe deținute de studenții străini.

2.6. Prin elementele de discurs despre didactica RLS și numeroasele reflecții de ordin epistemologic, lucrarea *Româna ca Limbă Străină (RLS): Elemente de Metadidactică* s-a dorit a fi un instrument care să conducă „la o mai bună fundamentare teoretică a RLS” (Platon, 2021, p. 13), oferind o imagine amplă asupra statutului didacticii RLS.

2.7. Compunerile Corespondență și de Utilitate Socială (Teodorescu, 1995) și *Ghid de Scrieri Funcționale: Sinteze și Modele pentru Proba de Limba Română la TESTELE NAȚIONALE și la BACALAUREAT* (Șerbănescu & Geacă, 2002) ne-au oferit suport bibliografic în ceea ce privește categoriile și particularitățile textelor funcționale: *texte-corespondență* și *texte de utilitate socială*.

3. Metodologie

Pentru a demonstra importanța textelor funcționale pentru cei care învață limba română ca limbă străină, am pornit de la analiza manualelor/lucrărilor didactice² reprezentative de RLS, conștientizând necesitatea acestor tipuri de texte în viața reală a studenților străini care învață în România. Am selectat diverse tipuri de manuale de RLS (concepute sau nu pe niveluri lingvistice), pentru a realiza un studiu comparativ privind prezența vs absența textelor funcționale în paginile acestora.

Pentru a ne atinge scopul, am utilizat analiza cantitativă, metoda statistică și metoda grafică, în vederea stabilirii modului de distribuire a diverselor tipuri de texte funcționale, precum și analiza comparativă privind ocurența acestora în manualele de RLS care alcătuiesc corpul cercetării.

4. Studiu de caz

4.1. Corpusul cercetării

În prezent, există pe piața românească multe manuale de RLS, datorită interesului crescut pentru învățarea limbii române, în contextul globalizării, când mulți cetățeni străini vin în România pentru a descoperi și chiar pentru a trăi realitățile societății noastre. Unele manuale sunt structurate în mod eficient, captează atenția prin imagine, sunet și culoare, altele sunt mai puțin organizate și atractive. O parte ține seama de descriptorii CEFR/CECR, altă parte îi

² Vom utiliza în continuare denumirea generică de *manual*.

neglijează. Unii autori pun accentul pe însușirea structurii gramaticale sau a lexicului de bază, în timp ce alții vizează comunicarea scrisă/redactări texte sau comunicarea orală/conversație.

Pentru studiul de caz am examinat 28 de manuale/lucrări didactice destinate învățării limbii române ca limbă străină (care ar putea constitui material didactic pentru *Anul pregătitor de limba română pentru studenții străini*), urmărind conținuturile care se referă, direct sau tangențial, la textele funcționale, pentru a obține o imagine de ansamblu asupra interesului autorilor pentru predarea-învățarea acestora.

4.2. Cadrul analitic

Demersul nostru de cercetare include următoarele etape:

- excerptarea din manualele de RLS examinate a conținuturilor de învățare și a exercițiilor care fac trimitere la textele funcționale;
- stabilirea distribuției textelor funcționale pe categorii, prin realizarea graficului de frecvență;
- analiza și interpretarea rezultatelor cercetării: configurarea imaginii de ansamblu asupra subiectului explorat și observații de natură comparativă;
- considerații finale.

4.2.1. Analiza cantitativă și comparativă

Pentru a obține un tablou comparativ, am grupat cele 28 de manuale studiate în detaliu în două mari grupe, ordonate în funcție de anul apariției:

1. manuale cu precizarea nivelului de competență lingvistică (15 manuale):

- Kohn, *Puls: Manual de Limba Română pentru Străini (Curs)* - A1, A2 (2009);
- Kohn, *Puls: Manual de Limba Română pentru Străini (Exerciții)* - A1, A2 (2009);
- Kohn, *Puls: Manual de Limba Română ca Limbă Străină (Curs)* - B1, B2 (2012);
- Kohn, *Puls: Manual de Limba Română ca Limbă Străină (Exerciții)* - B1, B2 (2012);
- Platon, Sonea & Vîlcu, *Manual de Limba Română ca Limbă Străină (RLS). A1-A2* (2012);
- Platon (coord.), *Româna ca Limbă Străină: Caiete Didactice. A1+* (2012);
- Dafinoiu & Pascale, *Limba Română: Manual pentru Studenții Străini din Anul Pregătitor (Nivel A1-A2)* (2015);
- Pricope, *Start LR: Manual de Limba Română pentru Cetățenii Străini (Nivel A1)* (2020);
- Berariu, Nemeș, Moldovan & Slev, *Curs Intensiv de Limba Română pentru Studenți Străini [A1]* (2020);
- Sonea, Vasiu & Vîlcu, *Manual de Limba Română ca Limbă Străină (RLS). Nivelul B1* (2021);
- Platon, Arieșan & Burlacu, *Manual de Limba Română ca Limbă Străină (RLS). Nivelul B2* (2021);
- Vasiu & Bocoș, *Repetăți, vă rog! Citire și Ascultare în Limba Română ca Limbă Străină (RLS). Nivelul A1* (2022);
- Nemeș, Berariu & Slev, *Curs de Limba Română pentru Studenți Străini. Nivelul 2* (2022);
- Vasiu & Bocoș, *O gramatică... altfel: Dezvoltarea Competenței Gramaticale în Limba Română ca Limbă Străină (RLS) - Nivelul A2* (2023);
- Nistor (coord.), *Culegere de Exerciții și Teste de Limba Română pentru Străini. Nivel A1-B2* (2023).

2. manuale fără precizarea nivelului de competență lingvistică (13 manuale):

- Brâncuș, Ionescu & Saramandu, *Limba Română: Manual pentru Studenții Străini. Anul Pregătitor - Semestrul I* (1996);
- Dorobăț & Fotea, *Limba Română de Bază: Manual pentru Studenții Străini* (1999);
- Augerot, *Romanian / Limba Română: A Course in Modern Romanian* (2000);
- Tănăsescu, *Teach Yourself Romanian: Romanian for the English Speaking World* (2005);

- Cojocaru, *You Can Speak Romanian!* (2006);
- Suciu & Fazakaș, *Romanian of First Sight: A Textbook for Beginners / Româna la Prima Vedere: Manual pentru Începători* (2006);
- Doca, *Learn Romanian: Course for English Speakers* (2008);
- Gönczöl-Davies, *Romanian: An Essential Grammar* (2008);
- Gönczöl-Davies & Deletant, *Colloquial Romanian: The Complete Course for Beginners* (2008);
- Pologea, *Limba Română pentru Străini* (2008);
- Pop, *Româna cu sau fără Profesor* (2008);
- Șerban, *Curs Practic de Limba Română: Comunicare Orală și Scrisă* (2017);
- Anghel, *Limba Română pentru Anul Pregătitor: Redactare și Compoziție* (2020).

Inițial, am încercat să realizăm un studiu detaliat, realizat pe niveluri de competență lingvistică, însă eclectismul manualelor de RLS ne-a obstrucționat demersul, astfel că am optat, în final, pentru tratarea generică.

Am inventariat tipurile de texte funcționale care apar în manualele enumerate mai sus, pe care le-am considerat utile pentru studenții străini și am notat apoi ocurențele, luând în calcul o intrare *per* tip de text funcțional. Am avut în atenție două mari grupe: **texte-corespondență** și **texte de utilitate socială** (aici am inclus și anunțul, întrucât apare în multe manuale, fiind util studenților care doresc să închirieze/să cumpere o locuință sau să găsească un loc de muncă în țara de adopție).

Rezultate și interpretare

Rezultatele studiului cantitativ sunt evidențiate în următoarele două tabele:

Tabel 1
Statistică: texte-corespondență

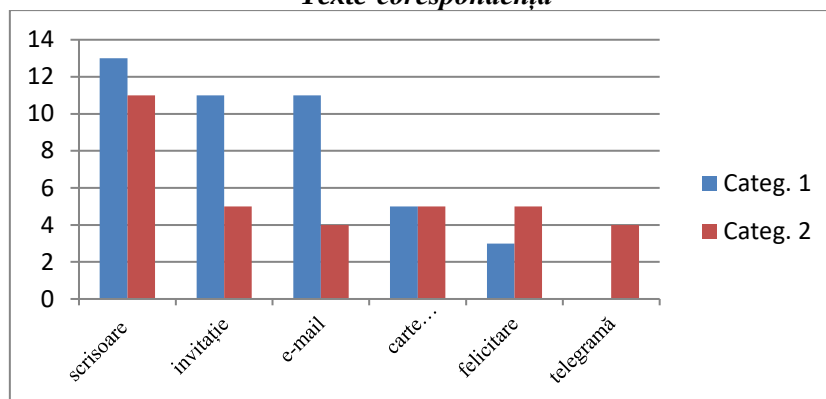
Nr. crt.	Texte-corespondență	Manuale categ. 1	Manuale categ. 2	Manuale total
1.	scrisoare	13	11	24
2.	invitație	11	5	16
3.	e-mail	11	4	15
4.	carte poștală/vedere/ilustrată	5	5	10
5.	felicitare	3	5	8
6.	telegramă	0	4	4

Tabel 2
Statistică: texte de utilitate socială

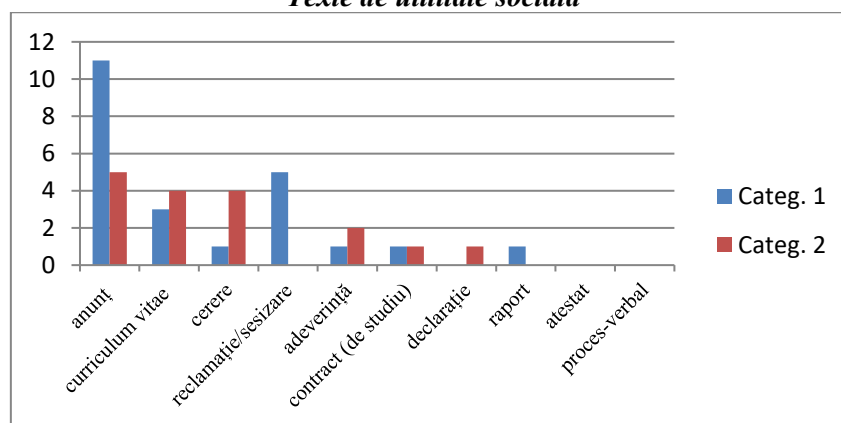
Nr. crt.	Texte de utilitate socială	Manuale categ. 1	Manuale categ. 2	Manuale total
1.	anunț	11	5	16
2.	curriculum vitae (CV)	3	4	7
3.	cerere	1	4	5
4.	reclamație/sesizare	5	0	5
5.	adeverință	1	2	3
6.	contract (de studiu)	1	1	2
7.	declarație	0	1	1
8.	raport	1	0	1
9.	atestat	0	0	0
10.	proces-verbal	0	0	0

Datele statistice privind prezența textelor funcționale în tot corpusul studiului de față au fost reprezentate comparativ, cu ajutorul metodei grafice:

Grafic 1
Texte-corespondență

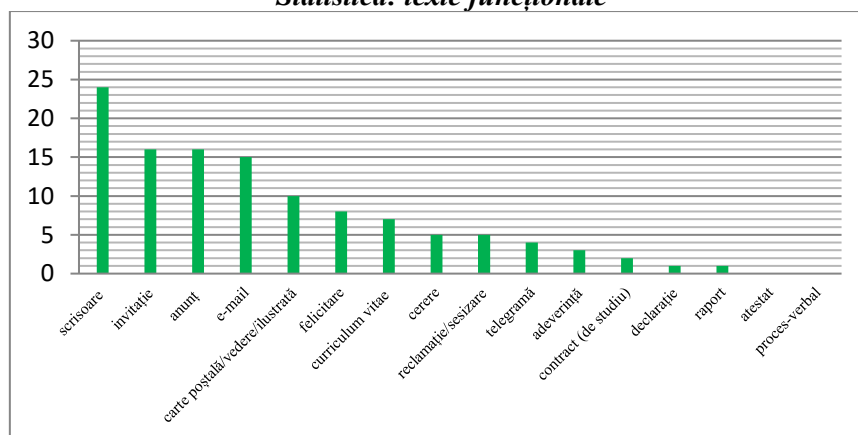

Grafic 2
Texte de utilitate socială

O imagine globală a datelor numerice referitoare la toate tipurile de texte funcționale pe care le-am avut în vedere ne-o oferă graficul următor:

Grafic 3
Statistică: texte funcționale

Analiza cantitativă ne-a fost de un real folos pentru a observa ce tipuri de texte funcționale prevăd autorii manualelor de RLS. În consecință, după cum reiese din tabelele și graficele de mai sus, textele *de corespondență* au cele mai multe intrări (77), comparativ cu textele *de utilitate socială* (40), scrisoarea ocupând prima poziție ca frecvență. Cu excepția unui singur manual dintre cele examinate (Tănăsescu, 2005), toate celelalte prevăd cel puțin un model de scrisoare (tradițională sau electronică), o menționare sau un exercițiu. Invitația și anunțul ocupă locul al II-lea în ierarhia frecvenței (16), acestea fiind urmate de: carte poștală/vedere/ilustrată (10), felicitare (8) și CV (7). Celelalte texte cu rol funcțional identificate au puține intrări sau lipsesc din multe manuale de RLS. Atestatul și procesul-verbal nu apar deloc, iar declarația (Gönczöl-Davies, Deletant, 2008, pp. 202-203) și adeverința (Pologea, 2008, pp. 89, 209; Anghel, 2020, pp. 53-57; Pricope, 2020, p. 100) sunt doar menționate în conținutul propriu-zis al unor unități/lecții sau la secțiunea vocabular, deși, în opinia noastră, sunt documente importante pentru orice cetățean. Am descoperit și exerciții în care se solicită întocmirea unor documente utile (de exemplu, raport: Nistor et al., 2023, pp. 132-133), în ciuda faptului că nu există componenta teoretică.

Dacă ne raportăm la *Descrierea Minimală a Limbii Române. A1, A2, B1, B2* (2023), care prevede următoarele texte funcționale: scrisoarea (inclusiv scrisoarea electronică/e-mailul), cartea poștală, anunțul, cererea, reclamația, observăm că doar cererea (5) și reclamația (5) sunt slab reprezentate în manualele de RLS examinate.

Mulți autori aduc în discuție tangențial anumite texte funcționale, utilizându-le fie ca material de însușire a unor noțiuni de gramatică, fie ca mijloc de îmbogățire a vocabularului. Unele texte-suport cuprind termeni specializați, care denumesc tipuri de texte funcționale, fără a se descrie maniera de realizare și fără a se solicita conceperea unor astfel de documente. De exemplu, „Manualul Brâncuș” (1996) conține lecția *La poștă* (p. 153), în care apar termeni specifici domeniului: *scrisoare recomandată, telegramă, vedere* ș.a., fără explicații, fără exerciții specifice (exceptând ex.25/p.163, care solicită cursanților scrierea unei compoziții cu titlul *La poștă*, fără nicio altă precizare sau recomandare). În același manual, lecția *O scrisoare de la munte* este concepută, într-adevăr, sub forma unei scrisori, fără a se explica însă modul de întocmire a unui astfel de text, deși la final se solicită compunerea unei scrisori (ex.16/p.130).

Concluzii

Studierea textelor funcționale incluse în manualele de RLS nu a constituit o prioritate pentru cercetătorii români, în pofida importanței acestora în contextul social. Prin urmare, studiul nostru a încercat să aducă la lumină aspecte relevante privind gradul de ocurență a unor astfel de texte într-un corpus de 28 de manuale. Pe baza datelor obținute, ipotezele noastre de cercetare se confirmă: conținutul textelor și exercițiile trebuie adaptate la realitatea cotidiană, pentru a-i ajuta pe studenții străini (non-nativi) să interacționeze cu vorbitorii nativi cât mai mult; textele funcționale de maximă importanță ar fi indicat să apară în manualele de RLS, pentru a fi receptate și apoi produse (de regulă, în variantă scrisă). Este necesar ca învățarea acestora să se constituie într-un demers coerent, care să conducă la realizarea unor sarcini complexe, cu trimitere la cadrul natural de comunicare. În concluzie, sugerăm că ar fi bine să se acorde o mai mare importanță următoarelor documente: CV, cerere, declarație și contract (de studii, imobiliar, bancar ș.a.), întrucât studenții care urmează *Programul pregătit de limba română pentru cetățenii străini* au nevoie de ele încă din primul semestru.

Din perspectivă funcțional-discursivă, importanța nu prezintă doar noțiunile însușite, ci și modul în care acestea sunt aplicate. Așadar, considerăm că ar fi în beneficiul studenților străini o abordare integrat(iv)ă a textelor funcționale, astfel ca, în procesul de predare-învățare, fenomenul gramatical să fie asociat nu doar cu o arie tematică și cu acte de vorbire corespunzătoare (adaptate la contextul actual), ci și cu anumite texte funcționale. Exemplificăm prin texte funcționale legate de asimilarea unor noțiuni de gramatică: modul conjunctiv (cerere,

reclamație), numeral (felicitare, invitație) sau a unor elemente de cultură românească: sărbători naționale, evenimente sociale importante (anunț, afiș) ș.a. Cadrul didactic universitar are destul de mare libertate în ceea ce privește construirea design-ului instruirii, astfel încât să poată ține pasul cu cerințele actuale. Procedând în această manieră, avem convingerea că studenții străini care învață limba română la noi în țară vor fi capabili să abordeze o temă/un conținut din mai multe perspective disciplinare și să coreleze rezultatele învățării cu situații din viața lor reală. Într-un viitor articol vom demonstra necesitatea predării și învățării în manieră integrată a limbii române ca limbă străină, selectând pentru studiul de caz scrisoarea, întrucât este textul funcțional cel mai bine reprezentat în manualele de RLS.

Se știe că societatea și, implicit, actul de comunicare se află în continuă transformare, depinzând de o mulțime de variabile. În consecință, cercetarea de față rămâne deschisă și prin intenția de a realiza un studiu care să arate în ce măsură textele funcționale predate la clasă au fost asimilate de studenții străini din *Anul pregătitor de limba română*.

Acknowledgement: This work was supported by a grant of the Ministry of Research, Innovation and Digitization, CNCS/CCCDI - UEFISCDI, project number PN-IV-P8-8.1-PRE-HE-ORG-2023-0035, within PNCDI IV.

Referințe:

Legislație:

Ordinul nr. 5516/2024 privind organizarea și desfășurarea anului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini [Order No. 5516/2024 regarding the organization and implementation of the preparatory year for the Romanian language for foreign citizens], emis de Ministerul Educației și publicat în *Monitorul Oficial*. Partea I. nr. 733/26 iulie 2024. Accesibil la: <https://lege5.ro/Gratuit/ge2timbzgi2dq/ordinul-nr-5516-2024-privind-organizarea-si-desfasurarea-anului-pregatitor-de-limba-romana-pentru-cetatenii-straini>

Documente privind politicile lingvistice europene:

Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). (2001). Cambridge: University Press.

Cadrul european comun de referință pentru limbi. Învățare. Predare. Evaluaare (CECR) [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment]. (2003). Diviziunea Politici lingvistice. Strasbourg. Traducere Gh. Moldovanu (coord.). Chișinău: Tipografia Centrală.

Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume (CEFR. Companion Volume). (2020). Council of Europe.

Bibliografie de specialitate:

Moldovan, V., Pop, L., & Uricaru, L. (2001). *Nivel prag. Pentru învățarea limbii române ca limbă străină* [Threshold level. For learning Romanian as a foreign language]. Strasbourg: Consiliul de Cooperări Culturale.

Platon, E. (2009). Repere pentru delimitarea nivelurilor de competență lingvistică în RLS [Reference points for delineating levels of linguistic competence in RFL]. In G.G. Neamțu, Șt. Gencăraș, A. Chircu (Eds.), *Limba Română – Abordări Tradiționale și Moderne* [Romanian language – traditional and modern approaches] (pp. 499-505). Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Platon, E. (2021). *Româna ca Limbă Străină (RLS): Elemente de Metadidactică* [Romanian as a foreign language (RFL): Elements of metadidactics]. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Platon, E., Sonea, I., Vasiu, L., & Vilcu, D. (2023). *Descrierea Minimală a Limbii Române: A1, A2, B1, B2* [Minimal description of the Romanian language: A1, A2, B1, B2]. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Șerbănescu, F., & Geacă, Z. (2002). *Ghid de Scrieri Funcționale: Sinteze și Modele pentru Proba de Limba Română la TESTELE NAȚIONALE și la BACALAUREAT* [Functional writing guide: summaries and models for the Romanian language for the NATIONAL TESTS and BACCALAUREATE]. București: Compania.

Teodorescu, V. (1995). *Compunerile Corespondență și de Utilitate Socială* [Correspondence and social utility compositions]. București: Editura Didactică și Pedagogică.

Manuale / Lucrări didactice:

Anghel, M. (2020). *Limba Română pentru Anul Pregătitor: Redactare și Compoziție* [Romanian language for the Preparatory Year: writing and composition]. București: Pro Universitaria.

Augerot, J. E. (2000). *Romanian / Limba Română. A Course in Modern Romanian*. Iași, Oxford, Portland: The Center for Romanian Studies.

Berariu, E.C, Nemeș, A., Moldovan, R.E., & Slev, A.M. (2020). *Curs Intensiv de Limba Română pentru Studenți Străini* [Intensive Romanian language course for foreign students]. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.

Brâncuș, Gr., Ionescu, A., & Saramandu, M. (1996). *Limba Română: Manual pentru Studenții Străini. Anul Pregătitor – Semestrul I* [Romanian language. Textbook for foreign students. Preparatory Year]. București: Editura Universității din București.

Cojocaru, D. (2006). *You Can Speak Romanian!*. București: Compania.

Dafinoiu, C.V., & Pascale, L.E. (2015). *Limba Română: Manual pentru Studenții Străini din Anul Pregătitor (Nivel A1-A2)* [Romanian language. Textbook for foreign students in the Preparatory Year (Level A1-A2)]. București: Editura Universitară.

Doca, G. (2008). *Learn Romanian: Course for English Speakers*. București: Editura Niculescu.

Dorobăț, A., & Fotea, M. (1999). *Limba Română de Bază: Manual pentru Studenții Străini* [Basic Romanian Language. Textbook for foreign students]. I-II. Iași: Institutul European.

Gönczöl-Davies, R. (2008). *Romanian: An Essential Grammar*. London-New York: Routledge.

Gönczöl-Davies, R., & Deletant, D. (2008). *Colloquial Romanian: The Complete Course for Beginners*. London-New York: Routledge.

Kohn, D. (2009a). *Puls: Manual de Limba Română pentru Străini (Curs) - A1, A2* [Puls: Romanian language textbook for foreigners (Course) - A1, A2]. Iași: Polirom.

Kohn, D. (2009b). *Puls: Manual de Limba Română pentru Străini (Exerciții) - A1, A2* [Puls. Romanian language textbook for foreigners (Exercises) - A1, A2]. Iași: Polirom.

Kohn, D. (2012a). *Puls: Manual de Limba Română ca Limbă Străină (Curs) - B1, B2* [Puls: Romanian as a foreign language textbook (Course) - B1, B2]. Iași: Polirom.

Kohn, D. (2012b). *Puls: Manual de Limba Română ca Limbă Străină (Exerciții) - B1, B2* [Puls: Romanian as a foreign language textbook (Exercises) - B1, B2]. Iași: Polirom.

- Nemeș, A., Berariu, E.C., & Slev, A.M. (2022). *Curs de Limba Română pentru Studenți Străini: Nivelul 2* [Romanian language course for foreign students: Level 2]. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Nistor, C.M. (coord.). (2023). *Culegere de Exerciții și Teste de Limba Română pentru Străini: Nivel A1-B2* [A collection of Romanian exercises and tests for foreigners: Level A1-B2]. București: Editura Universitară.
- Platon, E. (coord.). (2012). *Româna ca Limbă Străină: Caiete didactice: A1+* [Romanian as a foreign language: Teaching notebooks: A1+], Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință.
- Platon, E., Arieșan, A., & Burlacu, D. (2021). *Manual de Limba Română ca Limbă Străină (RLS): Nivelul B2* [Romanian as a foreign language textbook (RFL): Level B2]. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Platon, E., Sonea, I., & Vîlcu, D. (2012). *Manual de Limba Română ca Limbă Străină (RLS): A1-A2* [Romanian as a foreign language textbook (RFL): A1-A2]. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Pologea, M. (2008). *Limba Română Pentru Străini* [Romanian for foreigners]. București: Institutul Cultural Român.
- Pop, L. (2008). *Româna cu sau fără Profesor* [Romanian with or without a teacher]. Cluj-Napoca: Echinox.
- Pricope, M. (2020). *Start LR: Manual de Limba Română pentru Cetățenii Străini (Nivel A1)* [Start RL: Romanian language textbook for foreigners (Level A1)]. București: Editura Universitară.
- Sonea, I., Vasiu, L., & Vîlcu, D. (2021). *Manual de Limba Română ca Limbă Străină (RLS): Nivelul B1* [Romanian as a Foreign Language Textbook (RFL): Level B1]. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Suciu, R., & Fazakaș V. (2006). *Romanian of First Sight: A Textbook for Beginners / Româna la prima vedere. Manual pentru începători*. București: Compania.
- Șerban, M. (2017). *Curs Practic de Limba Română: Comunicare Orală și Scrisă* [Practical Romanian language course: Oral and written communication]. București: Editura ASE.
- Tănăsescu, E. (2005). *Teach Yourself Romanian: Romanian for the English Speaking World*. București: Teora.
- Vasiu, L.I., & Bocoș, C. (2022). *Repetăți, vă rog! Citire și Ascultare în Limba Română ca Limbă Străină (RLS): Nivelul A1* [Repeat, please! Reading and Listening in Romanian as a Foreign Language (RFL). Level A1]. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Vasiu, L.I., & Bocoș, C. (2023). *O gramatică... altfel: Dezvoltarea Competenței gramaticale în Limba Română ca Limbă Străină (RLS) - Nivelul A2* [A different kind of... grammar: Developing grammatical competence in Romanian as a foreign language (RFL) - Level A2]. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.